

Frivillighedsundersøgelsen 2024 – En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde

Hovedresultater

Hovedresultater

Frivilligt arbejde spiller en central rolle i velfærdssamfundet og anses som afgørende for et levende civilsamfund og et velfungerende demokrati. I de senere år har politiske ønsker om at engagere flere borgere i frivillige aktiviteter vokset sig stærkere, og frivillige organisationer forventes i stigende grad at bidrage til løsningen af komplekse samfundsudfordringer.

Social- og Boligministeriet har bedt VIVE og Danmarks Statistik om at gennemføre en repræsentativ befolkningsundersøgelse af danskernes deltagelse i frivilligt arbejde i 2024. Hovedformålet med undersøgelsen er todelt. For det første skal undersøgelsen måle udviklingen i den danske befolknings generelle frivillige arbejde i perioden fra 2004 til 2024. For det andet skal undersøgelsen have et særligt fokus på kontant-hjælpsmodtagere og førtidspensionister samt unge mellem 16-24 år uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

Stigning i andelen af frivillige danskere fra 2004 til 2024

Samlet set er der sket en stigning i andelen af den danske befolkning, der er frivillige, fra 36 % i 2020 til 40 % i 2024. Hvis vi medregner den tidsafgrænsede frivillighed, stiger andelen fra 40 % til 45 % af befolkningen, der er frivilligt aktive. Stigningen er især markant inden for idræt og kultur samt det sociale område. Vores analyser viser, at

stigningen især skyldes en højere andel af ældre borgere, der i dag deltager i frivilligt arbejde. Der er i Danmark et stadig voksende antal ældre danskere med et godt helbred og et højt aktivitetsniveau.

Befolkningsundersøgelser siden 2004

For at gøre målingen sammenlignelig med de tidligere målinger fra hhv. 2004, 2012 og 2020 har vi valgt at klassificere frivilligt arbejde inden for de områder, som er angivet i International Classification of Nonprofit Organizations (ICNPO-klassifikationen). Denne klassifikation gør det muligt, at vi ikke blot kan afdække udviklingen i det frivillige arbejde over tid i Danmark, men andre vil også kunne sammenligne de danske resultater med målinger fra andre lande.

Der er også sket en stigning i frivillighed på nettet fra at være en aktivitet, som 2 % af befolkningen i 2020 havde deltaget i til 8 % af befolkningen i 2024. Samtidig er der markant færre danskere, der har udført tidsafgrænset frivilligt arbejde. Mens der i 2020 var 20 % af befolkningen, der havde udført tidsafgrænset frivilligt arbejde, er andelen i 2024 nede på 7 % af befolkningen.

Tidsafgrænset frivilligt arbejde er fx indsamlingsaktiviteter, frivillighed på festivaler og til kulturbegivenheder samt andre events.

Vores analyser af dataindsamlingen for 2024 viser videre, at covid-19-pandemien i 2020 ikke har ændret frivilligheden i Danmark i noget væsentligt omfang. I forhold til de tidligere undersøgelser finder vi en høj grad af stabilitet i tallene, der indikerer, at covid-19 ikke har sat sig varige spor på det frivillige område.

I forhold til typen af frivilligt arbejde er der stort set stabilitet fra 2004 til 2024. Det er fortsat bestyrelses-, udvalgs- og rådsarbejde, der er de mest udbredte former for frivilligt arbejde. Hver af disse områder har en deltagelsesgrad på omkring 16 % af befolkningen. En anden hyppig type af frivilligt arbejde er praktiske opgaver, som 15 % af de frivillige har udført i 2024. Mere detaljerede analyser viser, at der er markante forskelle på, hvilke arbejdsopgaver der er mest udbredte på de forskellige områder af frivilligt arbejde.

Det gennemsnitlige antal timer anvendt på frivilligt arbejde er steget en smule fra 15 timer inden for den seneste måned i 2020 til 18 timer inden for den seneste måned i 2024. Det fald i gennemsnitlige antal timer, som vi observerede i perioden fra 2004 til 2020, er nu blevet afløst af en mindre stigning. Stigningen er dog ikke statistisk signifikant, da der er en stor spredning på danskernes gennemsnitlige timeforbrug på frivilligt arbejde. Ikke desto mindre kan vi konkludere, at den nedadgående tendens, vi har set siden 2004, ikke er fortsat i 2024.

Det frivillige arbejde er fortsat især knyttet til frivillige foreninger og organisationer, hvor 66 % af de frivillige angiver, at de er frivillige. Frivilligheden i offentlige institutioner er faldet jævnt fra 2004 til 2024 og tæller i 2024 10 % af befolkningen, der er frivilligt aktive. I 2020 var tallet 13 % og i 2012 18 %. Det er bemærkelsesværdigt set i lyset af det offentliges voksende interesse for frivillighed. I forhold til den uformelle frivillighed kan vi observere, at den er steget fra 15 til 17 %. Stigningen er ikke statistisk signifikant.

Størstedelen af de frivillige er medlemmer af den forening, som de arbejder for. Andelen, som udelukkende er medlem af den eller de foreninger, som de arbejder for, har siden 2012 ligget stabilt på 20-21 % af befolkningen. Men der er samtidig sket en stigning i frivilligheden blandt ikke-medlemmer fra 8 % i 2004 til 16 % i 2024. Denne ikke-medlemsbaserede frivillighed betyder dog ikke, at der samtidig også er færre medlemsfrivillige. Der er flest medlemsfrivillige på bolig- og lokalsamfundsområdet (88 %) og færrest på social- og sundhedsområdet samt området for internationale aktiviteter, der begge ligger på 56 %.

Mænd og ressourcestærke er stadig overrepræsenterede blandt de frivillige

Der er fortsat flere mænd end kvinder, der er frivillige, men forskellen er aftagende i perioden 2004-2024. Vores analyser viser videre, at det også fortsat især er den højtuddannede del af befolkningen, der er frivillige. Imidlertid finder vi også her, at forskellene i forhold til danskernes uddannelsesniveau er aftagende. Personer med en lang videregående uddannelse har fortsat den højeste sandsynlighed for at være frivillige, men forskellene til de andre uddannelsesgrupper er blevet mindre. Personer med en lang videregående uddannelse har nu næsten samme andel af personer i frivilligt arbejde som personer med en mellemlang videregående uddannelse. Andelen af frivillige blandt personer med en kort videregående uddannelse er steget fra 32 % i 2020 til 39 % i 2024.

Der er ikke statistisk signifikante forskelle på forskellige aldersgruppers deltagelse i tidsafgrænset frivilligt arbejde, og der er således ikke særlige aldersgrupper, der arbejder frivilligt tidsafgrænset. Andelen af frivillige blandt de ældste aldersgrupper er over tid fra 2004-2024 blevet væsentligt større, og det skyldes ikke alene flere ældre i befolkningen, men også flere ældre, der er raske og funktionsdygtige længere. Derudover er andelen af yngre frivillige i 2024 meget tæt på andelen af unge frivillige i 2004.

Mange områder har en høj gennemsnitsalder på de frivillige. Bolig- og lokalsamfundsområdet, kulturområdet, kirkeområdet og socialområdet ligger højest, mens uddannelsesområdet har den laveste gennemsnitsalder. Fordelt på tre urbaniseringsgrader – hhv. tyndt-, mellem- og tætbefolkede områder – er der færrest frivillige i de tætbefolkede områder, dvs. i de store byer som København, Aarhus, Aalborg og Odense (38 %) og flere i tyndtbefolkede områder som Fanø og Læsø (42 %).

Tendens til overensstemmelse mellem frivilligt arbejde og lønnet arbejde

Vi har spurgt ind til typen af lønnet arbejde for at kunne kortlægge, om der er en sammenhæng mellem danskernes lønnede arbejdsopgaver og frivillige arbejdsopgaver. Respondenter, der som lønnet arbejde arbejder med ledelse, har en tendens til at have lignende opgaver i forbindelse med deres frivillige arbejde. Ligeledes finder vi relativt høj overensstemmelse vedr. danskere, der arbejder inden for undervisning og kommunikation. Den laveste grad af overensstemmelse finder vi hos respondenter ansat inden for beredskabet.

Tendens til større trivsel og tillid blandt frivillige

Vi har også undersøgt sammenhænge mellem trivsel og frivillighed. Her finder vi bl.a., at de respondenter, der har angivet et "meget godt helbred", har en højere andel af frivilligt aktive end respondenter, der har angivet et dårligt helbred. I forhold til tillid finder vi, at danskere, der har været frivillige inden for det seneste år, generelt har en større tillid i sociale relationer end ikke-frivillige. Frivillige har også en højere grad af tillid til Folketinget, forskere, politikere og retsvæsen.

Anledninger til at blive frivillig er uændrede

Danskernes anledninger til frivilligt arbejde er i forhold til de tidligere undersøgelser uændrede. Der er to hyppige anledninger til at blive frivillig, som har domineret i samtlige undersøgelser fra 2004 og frem til 2024, hhv. at blive opfordret eller valgt og egeninteresse. Når vi sammenligner danskernes besvarelser for, hvorfor de i 2024 er frivillige, er der ikke sket de store forskydninger siden 2020.

Danskerne donerer færre og færre penge til frivillige organisationer

Danskerne donerer stadig færre penge til frivillige organisationer og foreninger i perioden 2004-2024. I 2020 havde 54 % af befolkningen doneret penge til frivillige foreninger og organisationer, i 2024 var tallet faldet til 51 %. Danskerne har også doneret lavere beløb end i 2020. Mænd har en mindre sandsynlighed end kvinder for at donere penge til foreninger og organisationer. Lang uddannelse er relateret til højere sandsynlighed for at donere penge. Fordelingen af donationer til områder viser, at nogle områder har fået flere donationer i 2024 end i 2020, selvom der samlet set er sket et fald. Der er flere, der har doneret til kulturområdet, mens der er et fald eller stabilitet på mange af de andre områder.

Fortsat udbredt uformel hjælp og omsorg

Uformel hjælp og omsorg er i undersøgelsen defineret ved, at man hjælper andre, man ikke bor sammen med, med forskellige gøremål. I 2024 har 63 % af befolkningen givet uformel hjælp og omsorg, hvilket er på niveau med 2020. Danskerne fastholder dermed den stigning, vi identificerede i efteråret 2020 i kølvandet på covid-19-pandemien. Mænd giver mindre uformel hjælp og omsorg end kvinder, og aldersgruppen 30-49 år er mindst aktive med uformel hjælp og omsorg. Anderledes end med frivilligheden er der større sandsynlighed for at yde uformel hjælp og omsorg for personer med korte uddannelser end for personer med lange videregående uddannelser, og der er større sandsynlighed for at give uformel hjælp og omsorg i områder karakteriseret

som mellemniveauet af befolkningstæthed, end der er for personer i tætbefolkede by-områder. Kvinder bruger lidt flere timer (11 timer) end mænd (9,5 timer) i gennemsnit den seneste måned, og det er aldersgruppen over 65 år, der bruger flest timer gennemsnitligt. I forhold til hvem, der modtager uformel hjælp og omsorg, er der ikke sket store forskydninger fra 2020.

Stigning i frivillighed blandt kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister

I 2024 er der lidt flere frivillige blandt kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister end i 2020. Der er sket en stigning fra 30 % aktive til 35 % aktive, og dermed følger kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister samme tendens som den øvrige befolkning. Tidsforbruget er steget gennemsnitligt fra 15,9 timer om måneden til 19,8 gennemsnitlige timer. Det vil sige, at frivillige blandt kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister er aktive i flere timer end den øvrige befolkning. I forhold til områder er der ikke store forskelle fra den øvrige befolkning, bortset fra at kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister er mindre aktive på idrætsområdet end den øvrige befolkning. Der er ikke sket store forskydninger i relation til, hvilke arbejdsopgaver kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister påtager sig, men de engagerer sig signifikant anderledes end den øvrige befolkning. Kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister laver sjældnere praktisk arbejde, bestyrelses-, råds- og udvalgsarbejde samt frivillige opgaver inden for uddannelse. Til gengæld har de frivillige førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere i forhold til frivillige i den øvrige befolkning højere andele, som har givet rådgivning eller retshjælp samt foretaget oplysnings- eller informationsvirksomhed.

Der er markante forskelle mellem anledninger til at blive frivillig blandt kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister og den øvrige befolkning. Kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister er i mindre omfang blevet valgt eller opfordret (men dog oftere i 2024 end i 2020), og de er i mindre omfang frivillige pga. medlemskab og pga. børns aktiviteter. Til gengæld angiver de oftere end den øvrige befolkning, at de fik tid tilovers og blev frivillige ved et tilfælde (14 % mod 9 % i den øvrige befolkning). I øvrigt adskiller mønsteret af svar sig ikke væsentligt fra svarene blandt den øvrige befolkning. De frivillige blandt kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister er lidt oftere frivillige i uformelle sammenhænge (20 % mod 16 % i den øvrige befolkning) og lidt sjældnere frivillige i en forening og organisation end den øvrige befolkning (60 % mod 67 %).

Ved spørgsmål om, hvad der afholder de ikke-frivillige kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister fra at være frivillige, angiver de væsentligt sjældnere end den øvrige befolkning, at de ikke har tid (21 % mod 56 %), og oftere, at der er regler for

modtagelse af offentlige ydelser, der forhindrer dem i at bidrage (16 % mod 3 %). Derudover angiver de, at de ikke oplever, at der bliver taget hensyn til fysiske og psykiske udfordringer (18 % mod 3 %).

Forskel på frivillige unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet og jævnaldrende øvrige unge

I 2024 har vi som noget nyt fokus på unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Det frivillige arbejde blandt unge på 16-24 år uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet adskiller sig en smule fra det frivillige arbejde blandt den øvrige befolkning. 33 % af denne gruppe af unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet angiver, at de er frivilligt aktive mod 36 % blandt øvrige unge i samme aldersgruppe. Men det er blot 27 % af de unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, der er frivillige som 19-årige, mens tilsvarende andel for de øvrige unge er på 37 %.

Når de unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet er frivillige, har de et signifikant højere tidsforbrug på frivilligt arbejde end deres jævnaldrende øvrige unge (25 mod 15 timer gennemsnitligt om måneden). Der er ingen signifikante forskelle på, hvilke områder de unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet er frivillige inden for sammenlignet med øvrige unge. Den mest hyppige frivillige opgave blandt unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet er praktiske opgaver, som 13 % af de unge fra denne gruppe har udført. Derudover er der ingen signifikante forskelle i forhold til gruppen af øvrige unge. Der er heller ingen signifikante forskelle på gruppen af unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet og øvrige unge, hvad angår anledninger og begrundelser for det frivillige arbejde. Dette med undtagelse af, at hele 12 % af de unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet har været aktive i regi af kirke og religion, mens dette gælder for blot 5 % af de øvrige unge i samme aldersgruppe.

Der er enkelte forskelle mellem de to grupper af unge, når det gælder, hvad der afholder dem fra at være frivillige. Mens 13 % af de unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet svarer, at de ikke oplever, at de har de sociale, faglige eller sproglige kompetencer eller færdigheder, er den tilsvarende andel hos de øvrige unge på blot 7 %. Endvidere svarer 10 % af de unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, at de ikke oplever, at der vil blive taget hensyn til deres psykiske eller fysiske udfordringer og behov. Til sammenligning giver kun 3 % af de øvrige unge, der ikke har været frivillige, denne grund.

Hver tredje voksne har aldrig lavet frivilligt arbejde

Dette års frivillighedsundersøgelse viser, at 32,8 % af den voksne befolkning aldrig har lavet frivilligt arbejde. Størrelsen på denne gruppe af befolkningen, som aldrig har været frivillige, har den samme størrelse i alle målinger fra hhv. 2004, 2012 og 2020. De største andele finder vi blandt de yngste og de ældste i befolkningen, men andelen af befolkningen i de ældste aldersgrupper, der aldrig har været frivillige, er blevet mindre over årene. Som i de øvrige undersøgelser viser vores analyser videre, at der i befolkningen er en meget udbredt villighed til at være frivillig, hvis man oplever et behov. 48 % af befolkningen, der ikke har udført frivilligt arbejde, ville være villige til at være frivillige, hvis nogen havde bedt dem om det.

Den del af befolkningen, der aldrig har arbejdet frivilligt, har en varieret socioøkonomisk baggrund. Kvinder og lavtuddannede er oftere ikke-frivillige end mænd og højtuddannede. Ligesom de øvrige år har vi spurgt de ikke-frivillige, hvad der afholder dem fra at være frivillige. Det hyppigste svar er fortsat, at de hellere ville bruge tiden på noget andet (52 % af de ikke-frivillige). Den næstmest hyppige årsag er, at de aldrig er blevet spurgt (19 %), herefter manglende interesse (17 %) og en følelse af manglende personlige ressourcer (15 %). Andelen af de ikke-frivillige, der angiver, at de

gerne ville være frivillige, hvis de blev spurgt, er vokset fra 44 % i 2020 til 48 % i 2024. Dette gælder især kvinderne. Der er således fortsat en bred opbakning til at være frivillig i befolkningen. Det er kun 22 % af befolkningen, der aldrig har været frivillig, og som heller ikke kan forestille sig at blive frivillig.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen er en gentagelse af tidligere målinger af danskernes deltagelse i frivilligt arbejde. Den første måling blev foretaget i 2004.

Ligesom de tidligere målinger er denne undersøgelse baseret på en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaundersøgelsen er i denne undersøgelse foretaget i perioden fra den 19. februar til den 14. juni 2024. I alt deltog 8.754 personer, hvilket dermed er den største måling af frivillighed i Danmark.

I forhold til tidligere målinger har denne måling særligt fokus på unge uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet samt personer på førtidspension og kontanthjælp.

VIVE har designet spørgeskemaet, og Danmarks Statistik har gennemført dataindsamlingen. Alle analyser er foretaget af VIVE.

Hovedresultater: Frivillighedsundersøgelsen 2024 – En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde

VIVE/2025

HR_302738